แผนภูมิแสดงลำดับขั้นตอนการใช้บทเรียนสำเร็จรูป ชุด พุทธศาสนากับการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

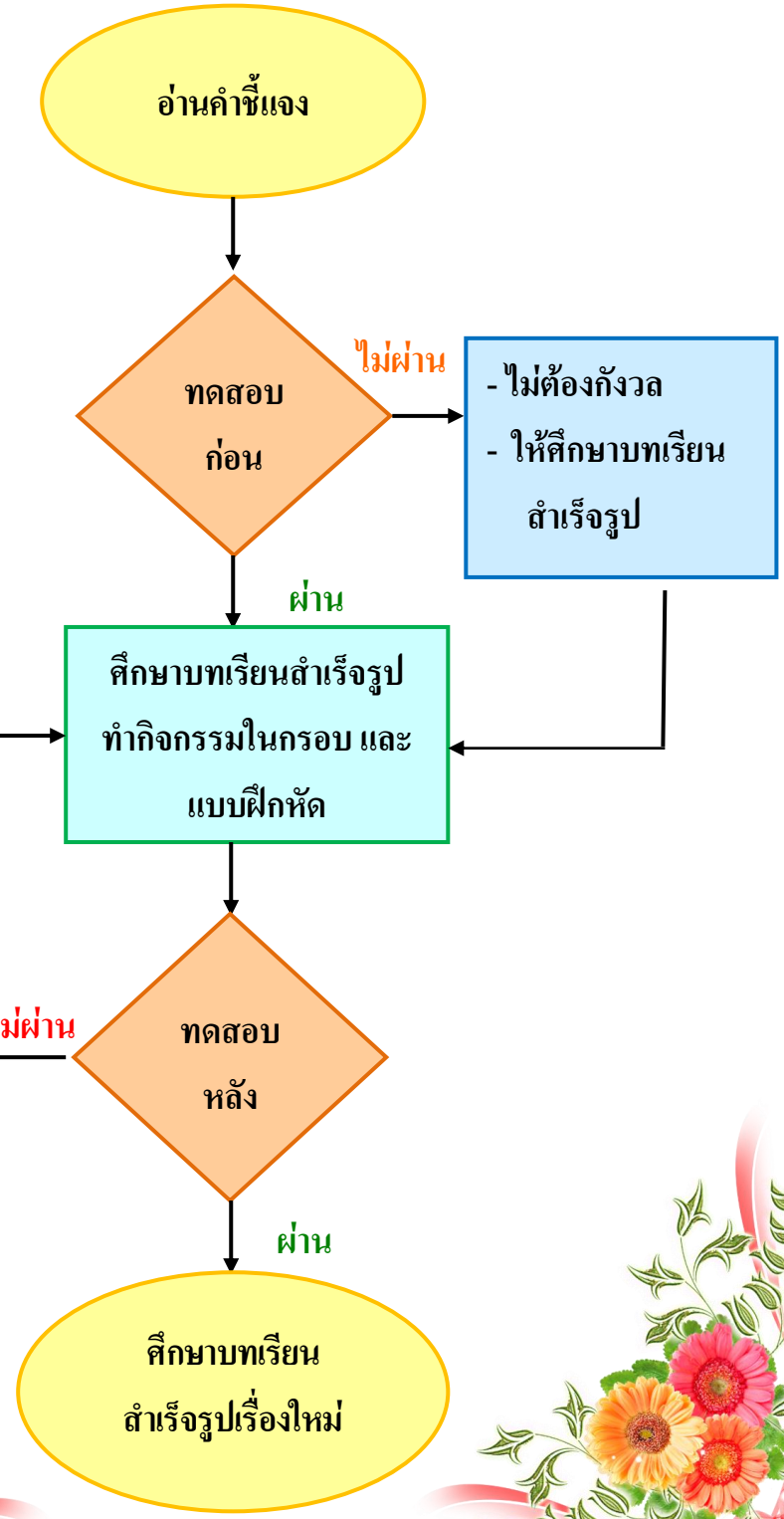

คำชี้แจงสำหรับคุณครู

1. บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ใช้เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส16101
2. บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ใช้เป็นสื่อสำหรับนักเรียนที่เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนได้ทันเพื่อนหรือเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพราะสามารถใช้ได้ในชั้นเรียนและนำไปศึกษาต่อที่บ้าน
3. การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ให้นักเรียนอ่านเพื่อทำความเข้าใจตั้งแต่วัตถุประสงค์ของบทเรียน ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรมเรียงลำดับไปตามกรอบ ตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายในทุกกิจกรรม
4. การทำกิจกรรมหรือตอบคำถามในบทเรียนสำเร็จรูป ควรแนะนำให้นักเรียน ตอบคำถามลงในสมุดกิจกรรมไม่ควรทำลงในบทเรียนสำเร็จรูป
5. ครูควรให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป
6. ครูควรให้กำลังใจนักเรียน ชมเชยและให้กำลังใจเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วยการให้รางวัล เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนอยากนำบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ ไปศึกษาเพื่อสร้างความรู้ให้ตนเองต่อไป

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนจะได้รับความรู้จากการทำแบบฝึกหัด นักเรียนต้องอ่านคำแนะนำก่อนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปและปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ก่อนที่นักเรียนจะศึกษาบทเรียน **ควรอ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และทำแบบทดสอบก่อนเรียน** เป็นขั้นตอนแรก การทำแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นการทดสอบความรู้ของตนเอง ให้นักเรียนทำในกระดาษคำตอบ อย่าขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูปนี้ ทำแบบทดสอบเสร็จแล้วตรวจคำตอบได้ในหน้าต่อไป
2. **เริ่มศึกษาตั้งแต่กรอบแรก** เรียงไปตามลำดับ โดยไม่ข้ามกรอบใดกรอบหนึ่ง
3. **อ่านเนื้อหา** และคำถามช้า ๆ พิจารณาให้เข้าใจ คิดให้ดี คิดให้รอบคอบแล้วตอบคำถาม
4. เมื่อตอบคำถามเสร็จแล้ว **จึงเปิดดูคำตอบ** ในกรอบต่อไป เพื่อตรวจคำตอบว่าถูกหรือไม่ ถ้าตอบถูกให้ทำกรอบต่อไป
5. ถ้าตอบผิด **ให้ย้อนกลับไปศึกษา** ข้อความในกรอบที่ผ่านมาอีกครั้งหนึ่งทำความเข้าใจให้ดีแล้วจึงตอบคำถามใหม่
6. เมื่อศึกษาทุกกรอบแล้ว ให้**นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน** แล้วตรวจดูเฉลยหน้าต่อไป เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ว่าตนเองมีความก้าวหน้าเพียงใด
7. ข้อสำคัญที่สุดคือ**นักเรียนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง**ไม่เปิดดูคำตอบก่อน

ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้/สาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป6/4 วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป6/7 ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและ สิ่งเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายและองค์ประกอบของพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสรุปความหมายและองค์ประกอบของพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
3. นักเรียนอธิบายความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาได้ถูกต้อง
4. นักเรียนนำหลักธรรมของศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขได้ถูกต้อง
5. นักเรียนอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิต ได้ถูกต้อง
6. นักเรียนนำพุทธศาสนสุภาษิตไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง
7. นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการแก้ปัญหา
8. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง

สาระการเรียนรู้

พระรัตนตรัย

- ศรัทธา 4
- พระพุทธ (พุทธกิจ 5)
- พระธรรม (อริยสัจ 4)
- พระสงฆ์

ไตรสิกขา

- ศีล สมาธิ ปัญญา

พุทธศาสนสุภาษิต

- สจฺเจน กิตฺตึ ปปฺโปติ (คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ)
- ยถาวาที ตถาการี (พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น)

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
ก่อนนะคะ

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
2. ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที
3. ห้าม ขีด เขียนข้อความหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูป
4. เมื่อทำเสร็จให้นักเรียนตรวจคำตอบที่ถูกต้อง เพื่อประเมินตนเอง

1. ศรัทธา หมายถึง อะไร
   - ก. ความเชื่อในการทำงาน
   - ข. ความเชื่อที่เกิดขึ้นในใจ
   - ค. ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา
   - ง. ความเชื่อเป็นเรื่องปกติของมนุษย์

2. สจฺเจน กิตฺตึ ปปฺโปติ ตรงกับข้อใด
   - ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น
   - ข. คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ
   - ค. คนจะล่วงทุกข์ด้วยความเพียร
   - ง. ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

3. ข้อความใด **ไม่มี**ความหมายตรงกับหลักกรรมในพระพุทธศาสนา
   - ก. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
   - ข. ทำอย่างไร ได้อย่างนั้น
   - ค. หว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
   - ง. บาปกรรมของเราสามารถชำระได้

4. พุทธกิจในช่วงเช้า พระองค์ทรงทำอะไร

ก. ตอบปัญหาเทวดา

ข. ทรงใช้เวลาพักผ่อน

ค. เสด็จออกบิณฑบาต

ง. ตอบปัญหาพระภิกษุสงฆ์

5. พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชนในท้องถิ่นในช่วงเวลาใด

ก. ตอนค่ำ

ข. ตอนเช้า

ค. ตอนบ่าย

ง. ตอนเที่ยงคืน

6. ไตรสิกขา คือ ข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานของชาวพุทธ ได้แก่อะไรบ้าง

ก. ศีล สมาธิ ปัญญา

ข. โลภะ โทสะ โมหะ

ค. อโลภะ อโทสะ อโมหะ

ง. เบญจศีล เบญจธรรม อบายมุข

7. ยถาวาที ตถาการี ตรงกับข้อใด

ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น

ข. คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ

ค. คนจะล่วงทุกข์ด้วยความเพียร

ง. ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

8. พระรัตนตรัย หมายถึง แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งมีค่ายิ่ง 3 ประการ มีความสัมพันธ์กับข้อใด

ก. ศีล สมาธิ ปัญญา

ข. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ค. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ง. ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา ไตรรงค์

9. พระธรรม มีความหมายตรงกับข้อใด

ก. คำสั่งของพระพุทธเจ้า

ข. คำสอนของพระพุทธเจ้า

ค. คำกล่าวของพระพุทธเจ้า

ง. คำสั่งและคำสอนของพระพุทธเจ้า

10. การทำบุญใส่บาตร ถวายจตุปัจจัยเป็นการแสดงความเคารพต่อใคร

ก. พระพุทธเจ้า

ข. พระธรรม

ค. พระสงฆ์

ง. ครูอาจารย์

ตั้งใจทำแบบทดสอบก่อนเรียนนะคะ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

1. ตอบ ค. ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา
2. ตอบ ข. คนได้เกียรติด้วยสัจจะ
3. ตอบ ง. บาปกรรมของเราสามารถชำระได้
4. ตอบ ค. เสด็จออกบิณฑบาต
5. ตอบ ค. ตอนบ่าย
6. ตอบ ก. ศีล สมาธิ ปัญญา
7. ตอบ ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น
8. ตอบ ค. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
9. ตอบ ข. คำสอนของพระพุทธเจ้า
10. ตอบ ค. พระสงฆ์

อย่าลืมตรวจคำตอบนะคะ

สวัสดีครับพี่ก้อง วันนี้ผมจะมารบกวน ถามเรื่องพระรัตนตรัย ศรัทธา 4 พระพุทธ (พุทธกิจ 5) พระธรรม (อริยสัจ 4 หลักกรรม) พระสงฆ์ และไตรสิกขา ครับ พี่ก้องพอมีเวลาไหมครับ

มีสิครับกบ หลักธรรมที่กบพูดมานั้นเป็นหลักธรรมที่ควรรู้ทั้งสิ้น กบต้องตั้งใจฟังให้ดีนะครับ ถ้าไม่ตั้งใจฟังจะทำให้เราเข้าใจหลักธรรมเหล่านี้ได้ยากครับ

ครับผมจะตั้งใจฟังพี่ก้องอธิบาย

พี่จะเริ่มที่พระรัตนตรัยก่อน

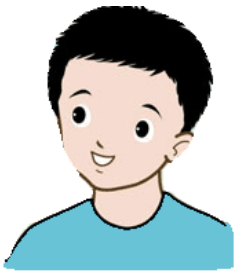

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 1

พระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย แปลว่า แก้วอันประเสริฐหรือสิ่งล้ำค่า สิ่งที่เคารพบูชาสูงสุดในพระพุทธศาสนา 3 ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

พระพุทธ หมายถึง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ก่อตั้งพระพุทธศาสนาและเป็นผู้ค้นพบพระธรรมคำสั่งสอนทั้งหลายด้วยพระองค์เอง

พระธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

พระสงฆ์ หมายถึง พระอริยสงฆ์และชายที่บวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาแล้วศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม

คำถาม พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริงอันเป็นแนวทางที่จะทำให้หลุดพ้น มีความเกี่ยวข้องกับแก้วอันประเสริฐใด

เฉลย

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระรัตนตรัย

ที่มา: http://www.madchima. org/forum/index.php?topic=11564.0,2558.

ทุกวันนี้ตัวแทนของพระพุทธเจ้าคือพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ใช่ไหมครับพี่ก้อง

ใช่แล้วครับ และบุคคลที่นำเอาพระธรรมคำสอนมาสอนเราคือพระสงฆ์

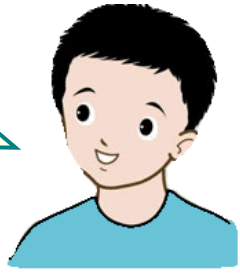

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 2

ศรัทธา

ศรัทธา หมายถึง ความเชื่ออย่างมีเหตุผล โดยไม่มีใครมาบังคับ ขู่เข็ญให้เกิดศรัทธาเชื่อถือ

พระพุทธศาสนาสอนให้มีศรัทธาใน 4 เรื่อง ดังนี้

1. **เชื่อกรรม** เรียกว่า กัมมสัทธา คือ เชื่อว่ากรรมที่กระทำทุกอย่างย่อมให้ผลตามเหตุปัจจัยแน่นอน
2. **เชื่อผลแห่งกรรม** เรียกว่า วิปากสัทธา คือ เชื่อว่าทำกรรมเช่นใด ไม่ว่าดีหรือชั่วย่อมได้รับผลเช่นนั้น
3. **เชื่อว่าสัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน** เรียกว่า กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อว่าไม่ว่าคนหรือสัตว์ที่ถือกำเนิดขึ้นบนโลกย่อมมีความแตกต่างกันเพราะอำนาจของกรรมที่กระทำไว้
4. **เชื่อในพระปัญญาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่าเป็นความจริง** เรียกว่า ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อมั่นว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองและสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม

คำถาม ณเดชมีความเชื่อว่า “ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว” แสดงว่า ณเดช มีศรัทธา ในข้อ ใด

เฉลย

เชื่อผลแห่งกรรม ที่เรียกว่า วิปากสัทธา

บุคคลที่มีความเชื่อทั้ง 4 อย่างย่อมจะไม่ประพฤติชั่วทั้งทางกาย วาจา ใจ ทำให้ประสบแต่ความสุขความเจริญ

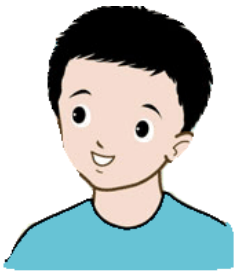

แสดงว่าบุคคลที่พี่ก้องกล่าวถึงจะต้องเชื่อในเหตุผลและผลของการกระทำความดีใช่ไหมครับ

ใช่แล้วครับ กบอย่าลืมนะครับ จะเชื่ออะไรก็ตามต้องอาศัยปัญญาและเหตุผลก่อนจะเชื่อ

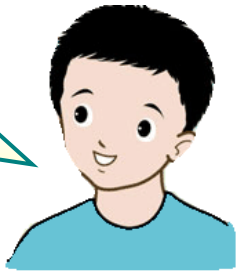

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 3

พุทธกิจ

พุทธกิจ หมายถึง กิจของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติเป็นประจำตลอดพระชนมายุหลังจากตรัสรู้เป็นระยะเวลา 45 ปี ซึ่งมีทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่

1. **ตอนเช้า** เสด็จออกบิณฑบาตและทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลกเหล่านั้น เพื่อให้ดวงตาเห็นธรรม ไม่ประพฤติผิดมัวเมาอยู่ในความชั่ว

2. **ตอนบ่าย** ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธศาสนิกชนที่มาเข้าเฝ้า ณ สถานที่ประทับ และน่าอัศจรรย์ก็คือ ไม่ว่าพระองค์จะประทับอยู่ในสถานที่ใด ก็จะมีพุทธศาสนิกชนมาเข้าเฝ้าเป็นจำนวนมาก

3. **ตอนเย็น** ทรงแสดงโอวาทโปรดพระภิกษุทั้งหลายที่อยู่ในสถานที่ที่พระองค์ประทับ

4. **ตอนเที่ยงคืน** ทรงตอบปัญหาธรรมให้แก่เทพเทวดาทั้งหลายที่มาเข้าเฝ้า

5. **ตอนเช้ามืดจนสว่าง** ทรงพิจารณาความเป็นไปของสัตว์โลกว่าใครเป็นผู้ที่พระองค์สมควรเสด็จไปโปรด จากนั้นในตอนเช้าก็จะเสด็จไปโปรดโดยการ

คำถาม พุทธกิจในตอนเช้าของพระพุทธเจ้าทรงทำอะไร

เฉลย

เสด็จออกบิณฑบาตโปรดสัตว์และทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลกเหล่านั้น

พุทธกิจ

ที่มา: http://dou.us/,2558.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวโลกมากเลยนะครับพี่ก้อง

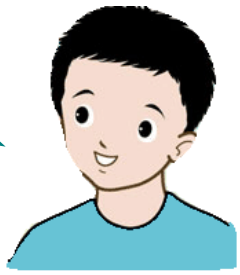

ใช่ครับ พุทธกิจ 5 เป็นกิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเป็นประจำทุกวัน

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 4

อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 หมายถึง ความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและทรงเข้าใจตามความจริงในการแก้ไขปัญหาของชีวิต หลักคำสอนเรื่องอริยสัจ 4 เป็นคำสอนที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของพระพุทธศาสนา ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ

1. ทุกข์
2. สมุทัย
3. นิโรธ
4. มรรค

อริยสัจ 4 ทำให้รู้ว่า ทุกข์คืออะไร เกิดจากสาเหตุใด วิธีดับทุกข์จะทำอย่างไรแล้วปฏิบัติตามด้วยจิตที่มั่งคงอย่างต่อเนื่องก็จะดับทุกข์ได้ เมื่อดับทุกข์ได้โดยสิ้นเชิงก็จะถึงนิพพาน อันเป็นจุดหมายสูงสุดในพระพทธศาสนา

คำถาม หลักธรรมที่เป็นความจริงอันประเสริฐที่ทำให้ผู้รู้แจ้งพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง คือหลักธรรมใด

เฉลย

อริยสัจ 4

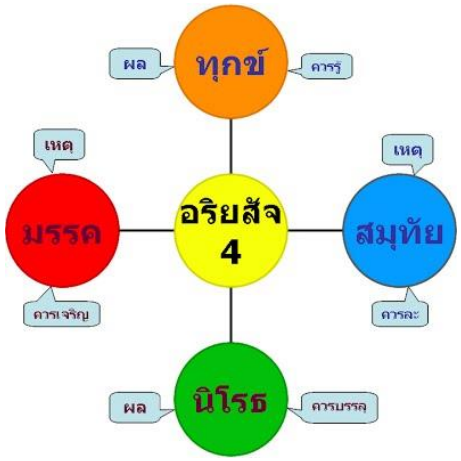

อริยสัจ 4

ที่มา: http://kuiburi.blogspot.com/,2558.

อริยสัจ 4 ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค จำไว้ให้ดีนะกบว่าสี่ประการที่กล่าวมานี้เป็นความจริงที่ทำให้ผู้รู้แจ้งพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง

ครับพี่ก้อง ผมจะนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้ครับผมสัญญา

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 5

ทุกข์

อริยสัจข้อแรกที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงคือ เรื่องทุกข์ ซึ่งทุกข์ หมายถึง สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ที่ทรงแสดงเรื่องทุกข์ก่อนก็เพราะความทุกข์เป็นสิ่งปรากฏชัดในชีวิตมนุษย์ ทุกคนเห็นอยู่ประสบอยู่ทุกวัน ทรงชี้ไปที่ทุกข์ว่าเป็นภัยใหญ่ของมนุษย์ มี 2 ประเภท ดังนี้

1. สภาวทุกข์ คือ ทุกข์ประจำของสิ่งมีชีวิต เป็นความทุกข์ที่เกิดตามธรรมชาติ ได้แก่ เกิด แก่ และตาย

2. ปกิณกทุกข์ คือ ทุกข์จร เป็นความทุกข์ที่เกิดเป็นระยะ ๆ ซึ่งแต่ละคนจะมีมากน้อยไม่เท่ากัน ได้แก่ ความเจ็บป่วย ความผิดหวัง ความเสียใจ

คำถาม ทุกข์หมายถึงอะไร

เฉลย

สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น

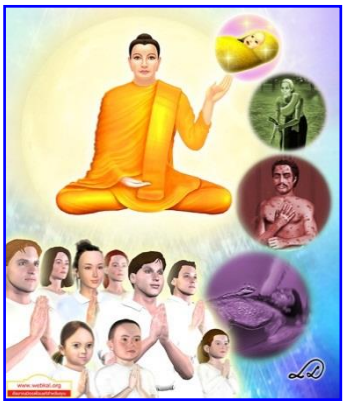

ทุกข์

ที่มา: http://www.kalyanamitra.org/th/images/dou/Pre-Degree/PD%20006/PD006_07.jpg,2558.

ความทุกข์และปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีได้ทุกขณะ ความจริงก็คือว่าความทุกข์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเราจะต้องไม่ประมาท และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาทุกเรื่อง และทุกข์ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้จำไว้นะกบ

ครับพี่ก้อง กบจะจำไว้ครับ

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 6

สมุทัย

สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา หรือความทะยานอยาก ซึ่งจำแนกได้ 3 ประการ

1. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม กาม หมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่น่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ

2. ภวตัณหา ความทะยานอยากในความเป็น คือ ดิ้นรนอยากเป็นบุคคลประเภทที่ตนชอบ เช่น นักร้อง นักแสดง นักการเมือง หรืออยากเป็นเศรษฐี

3. วิภวตัณหา ความอยากที่จะไม่ให้สิ่งที่ไม่น่าใคร่ไม่น่าชอบใจเกิดขึ้นกับตน เช่น ไม่อยากป่วย ไม่อยากจน ไม่อยากอ้วน เมื่อไม่ได้ตามอยากอยากก็จะผิดหวัง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์

คำถาม สมุทัยหมายถึงอะไร

เฉลย

เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์

ตัณหากิเลส

ที่มา: https://www.google.co.th/search?q=ภาพประกอบตัณหากิเลส,2558.

สมุทัย เป็นสาเหตุชักจูงให้จิตใจตกต่ำ ทำชั่วทำไม่ดี หรือนำมาซึ่งความโลภ ความโกรธ และความหลง ถ้าเราใฝ่ดีก็ไม่ควรปล่อย กิเลส ตัณหา อุปาทาน เข้ามาครอบงำจิตใจ ดังนั้น สมุทัย จึงจัดว่าเป็นธรรมที่ควรละหรือควรเว้น จำไว้นะกบ

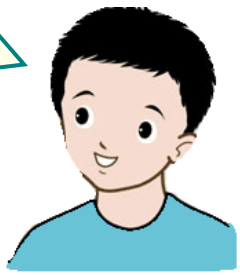

ครับพี่ก้อง ผมสัญญาว่าจะประพฤติดีทั้งทาง กาย วาจา ใจ

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 7

นิโรธ

นิโรธ คือ การดับทุกข์ เป็นภาวะที่ปราศจากความทุกข์ เมื่อตัณหาดับสิ้นไป ชีวิตก็จะมีความสงบสุข ซึ่งหมายถึง พระนิพพาน หลักธรรมที่นำไปสู่การดับทุกข์ ได้แก่ นิโรธ 5

1. วิกขัมภนนิโรธ ดับด้วยข่มไว้

2. ตทังคนิโรธ ดับด้วยองค์นั้นๆ คือ ดับกิเลสด้วยธรรมที่เป็นคู่ปรับ หรือธรรมที่ตรงข้าม

3. สมุจเฉทนิโรธ ดับตัดขาด คือ ดับกิเลสเสร็จสิ้นเด็ดขาด

4. ปฏิปัสสัทธินิโรธ ดับด้วยสงบระงับ

5. นิสสรณนิโรธ ดับด้วยสลัดออกได้

คำถาม นิโรธหมายถึงอะไร

เฉลย

ความดับทุกข์

นิโรธ

ที่มา: https://www.google.co.th/search?tbm=isch&q=ภาพประกอบอริยสัจ+4,2558.

นิโรธ เป็นการทำลายสมุทัยและดับสมุทัยคือตัวตัณหาให้สิ้นไปจนไม่เกิดขึ้นได้อีกเหมือนไฟที่สิ้นเชื้อ กบทำได้ไหม

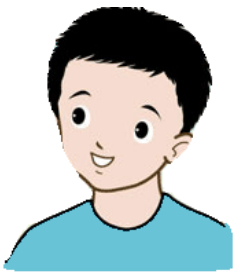

ได้ครับพี่ก้อง เมื่อเราทำได้ชีวิตก็จะมีความสงบสุข

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 8

มรรค

มรรค คือ ข้อปฏิบัติอันเป็นทางให้ถึงความดับทุกข์ มี 8 ประการ เรียกว่า มรรคมีองค์ 8 ได้แก่

1. สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ
2. สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ
3. สัมมาวาจา คำพูดชอบ
4. สัมมากัมมันตะ การงานชอบ
5. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ
6. สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ
7. สัมมาสติ ระลึกชอบ
8. สัมมาสมาธิ ความตั้งมั่นชอบ

คำถาม มรรคหมายถึงอะไร

เฉลย

ข้อปฏิบัติเพื่อจะให้ถึงความดับทุกข์

มรรค

ที่มา: https://www.google.co.th/search?q=มรรค+ภาพประกอบ,2558.

มรรคนั้นมีอยู่ทั้งหมด 8 ข้อ จึงนิยมเรียกสั้นๆว่า มรรค 8 หรือมรรคมีองค์ 8 ซึ่งพระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า ใครอยากพ้นทุกข์ทั้งปวง ให้ปฏิบัติตามมรรค 8 จำไว้นะเจ้ากบ

ครับพี่ก้อง ผมจะจำใส่ใจไว้ครับ

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 9

หลักกรรม

กรรม คือ การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ตั้งใจหรือจงใจทำ การกระทำอย่างใดจึงจะเกิดเป็นกรรมได้ จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีผู้กระทำ
2. ทำด้วยเจตนา
3. กรรมนั้นมีผลแก่ผู้กระทำ

กรรมเป็นคำกลาง ๆ ถ้าเป็นฝ่ายไม่ดี เรียกว่า **อกุศลกรรม** เป็นสิ่งที่ควรละ ถ้าเป็นฝ่ายดี เรียกว่า **กุศลกรรม** เป็นธรรมที่ควรเจริญ

ถ้าเรากระทำสิ่งใดทางกาย เรียกว่า กายกรรม กระทำสิ่งใดทางวาจา เรียกว่า วจีกรรม กระทำสิ่งใดทางใจ เรียกว่า มโนกรรม

คำถาม ยกตัวอย่างการกระทำสิ่งใดทางกาย เรียกว่า กายกรรม ที่เป็นอกุศลกรรม

เฉลย

ฆ่าสัตว์ , ลักทรัพย์, ประพฤติผิดในกาม

อกุศลกรรม

ที่มา : http://kuiburi.blogspot.com,2558.

กรรม คือ การกระทำมีทั้งกระทำดีเรียกว่า **กุศลกรรม** กระทำชั่วเรียกว่า**อกุศลกรรม** จำไว้ให้ดีนะเจ้าจุก เจ้าน้อย

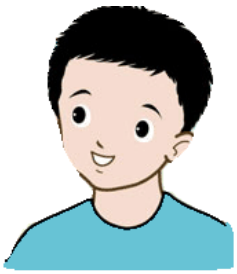

ครับพี่ก้อง ผมสัญญาว่าจะประพฤติดีทั้งทาง กาย วาจา ใจ

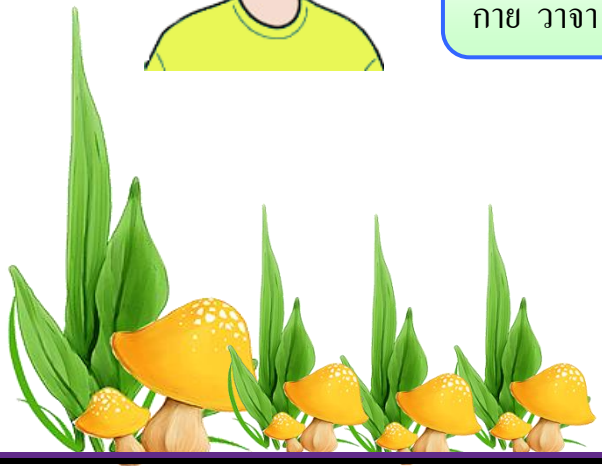

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 10

ไตรสิกขา

ไตรสิกขา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สิกขา 3 หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษา 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

1. ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ ในที่นี้ได้แก่ ศีล 5 นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามศีล 5 อย่างครบถ้วน เพื่อจะเป็นรากฐานสำหรับสมาธิและปัญญา

2. สมาธิ คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิต เพื่อให้เกิดสมาธิ และเป็นรากฐานสำหรับการเจริญปัญญา จิตที่มีสมาธิจะทำให้มีความสุข ความสงบ มีความมั่นคง ว่องไวต่อการทำงาน และมีความจำดี

3. ปัญญา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง คือ รู้อริยสัจ 4 อันเป็นธรรมอันประเสริฐ

คำถาม นักเรียนกระทำแต่สิ่งที่ดีแสดงว่านักเรียนปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ข้อใด

เฉลย

ศีล

กบครับ พี่ก้องขอถามเพื่อเป็นการสรุปความรู้ของที่ฟังพี่มาทั้งหมด ว่า

1. พระรัตนตรัยประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. ศรัทธา หมายถึงอะไร
3. พุทธกิจ หมายถึงอะไร
4. กรรมดีเรียกว่าอะไร
5. ไตรสิกขาประกอบด้วยอะไรบ้าง

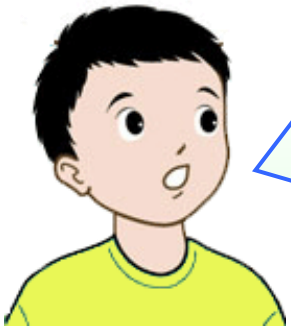

ข้อ 1 พระรัตนตรัยประกอบด้วยพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

ข้อ 2 ศรัทธา คือ ความเชื่ออย่างมีเหตุผลใช้ปัญญาประกอบ

ข้อ 3 พุทธกิจ หมายถึง กิจของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติเป็นประจำตลอด

ข้อ 4 กุศลกรรม

ข้อ 5 ไตรสิกขา ประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

กบครับธรรมที่ควรรู้อีกประเด็นคือ พุทธศาสนสุภาษิต ตั้งใจฟังต่อเลยนะครับ

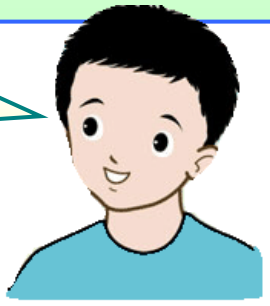

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 11

พุทธศาสนสุภาษิต

พุทธศาสนสุภาษิต เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่มีความหมายเป็นคติเตือนใจ เมื่อได้นำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันย่อมประสบความสำเร็จในการทำงานและการศึกษาเล่าเรียน

สจฺเจน กิตฺตึ ปปฺโปติ

อ่านว่า สัด-เจ-นะ-กิด-ติง-ปับ-โป-ติ

แปลว่า คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ

สัจจะ หรือคำสัตย์ เป็นเครื่องหมายของความเป็นจริง

คนที่ไม่มีสัจจะ ก็คือคนโลเล เชื่อถือไม่ได้ เป็นคนโดดเดี่ยว หาความดีในตัวแทบ ไม่มีเลย เพราะสาเหตุไม่มีความจริงใจต่อผู้อื่น

คนที่มีสัจจะ เขามีความจริงใจต่อผู้อื่น จึงเป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น ผู้อื่นหรือคนอื่นให้เกียรติอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุทำให้ตนเองมีชื่อเสียงและเกียรติยศปรากฏไปทั่ว

คำถาม ผลดีของการเป็นคนมีสัจจะคืออะไร

เป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น ผู้อื่นให้เกียรติอยู่เสมอ ทำให้มีชื่อเสียงและเกียรติยศ

พี่ก้องครับคนที่ไม่มีสัจจะ เป็นคนเชื่อถือไม่ได้ อีกหน่อยคงไม่มีใครคบเพราะไม่มีความจริงใจ

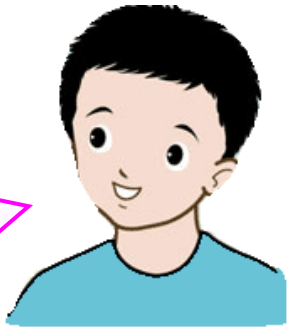

ใช่ครับ คนที่ไม่มีสัจจะไม่มีเกียรติในสังคม ถ้าเราอยากเป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น ต้องมีสัจจะ

ครับผม

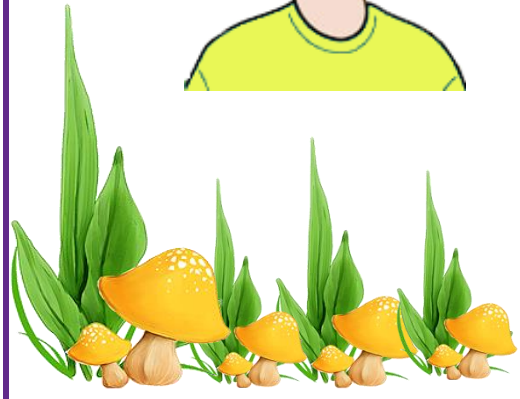

พลิกหน้าต่อไป

กรอบที่ 12

ยถาวาที ตถาการี

อ่านว่า ยะ-ถา-วา-ที-ตะ-ถา-กา-รี

แปลว่า พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น

คนเราเมื่อพูดอะไรไปควรมีสติอยู่เสมอ และยอมรับผิดชอบคำพูดที่พูดไป พร้อมทั้งทำได้อย่างที่พูดนั้น ไม่ใช่เข้าทำนองที่ว่า “ดีแต่พูด”ดังนั้นคนเราควรปฏิบัติตนให้ได้อย่างที่ตนพูดไป เพราะคนที่พูดเช่นไรปฏิบัติตนได้เช่นนั้น ย่อมนำมาซึ่งความเชื่อถือ มีคนไว้วางใจคำพูดนั้น และได้รับเกียรติอยู่เสมอ

พุทธศาสนสุภาษิตบทนี้ สอนให้เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด รักษาคำมั่นสัญญา ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีผู้เคารพนับถือยกย่องสรรเสริญ

คำถาม ยถาวาที ตถาการี สอนให้นักเรียนเป็นคนอย่างไร

เฉลย

คนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด รักษาคำมั่นสัญญา

พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น เราต้องรักษาคำพูด

ใช่ครับ นอกจากนั้นเราควรซื่อสัตย์ รักษาคำพูด รักษาคำมั่นสัญญา ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีผู้เคารพนับถือยกย่องสรรเสริญ

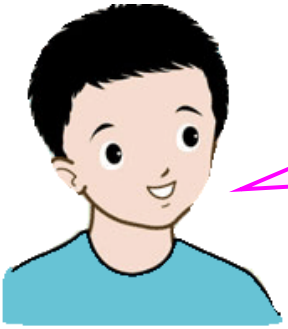

ต่อไปเรามาทำแบบฝึกหัดกันดีกว่า

อย่าลืมทำแบบฝึกหัดเรื่อง ธรรมะที่ควรรู้ นะเด็ก ๆ

แบบฝึกหัด
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีด ✓ หน้าข้อที่ถูก และกา ✕ หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง
คะแนนเต็ม 10 คะแนน

.....1	พระรัตนตรัย แปลว่า ดวงแก้ว 3 ประการ คือ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์
.....2	ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล
.....3	เชื่อว่ากรรมมีจริง คือ เชื่อว่าทำกรรมใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
.....4	พุทธกิจในช่วงเช้าของพระพุทธเจ้า คือ การประทานโอวาทแก่เหล่าพระสงฆ์ที่มาเฝ้าพระองค์
.....5	กรรมฝ่ายไม่ดี หรือกรรมชั่ว เรียกว่าอกุศลกรรม
.....6	มรรคเป็นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
.....7	ผู้ที่รักษาสัจจะย่อมเป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น มีชื่อเสียงและเกียรติยศ
.....8	กรรมจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1. ต้องมีผู้กระทำ 2. ทำด้วยเจตนา 3. กรรมนั้นมีผลแก่ผู้กระทำ
.....9	ไตรสิกขา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษา 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา
.....10	ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ

เฉลยแบบฝึกหัด
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

.....✓.....1	พระรัตนตรัย แปลว่า ดวงแก้ว 3 ประการ คือ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์
.....✓.....2	ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล
.....✓.....3	เชื่อว่ากรรมมีจริง คือ เชื่อว่าทำกรรมใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
.....✗.....4	พุทธกิจในช่วงเช้าของพระพุทธเจ้า คือ การประทานโอวาทแก่เหล่าพระสงฆ์ที่มาเฝ้าพระองค์
.....✓.....5	กรรมฝ่ายไม่ดี หรือกรรมชั่ว เรียกว่าอกุศลกรรม
.....✗.....6	มรรคเป็นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
.....✓.....7	ผู้ที่รักษาสัจจะย่อมเป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น มีชื่อเสียงและเกียรติยศ
.....✓.....8	กรรมจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1. ต้องมีผู้กระทำ 2. ทำด้วยเจตนา 3. กรรมนั้นมีผลแก่ผู้กระทำ
.....✓.....9	ไตรสิกขา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษา 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา
.....✓.....10	ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
2. ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที
3. ห้าม ขีด เขียนข้อความหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูป
4. เมื่อทำเสร็จให้นักเรียนตรวจคำตอบที่ถูกต้อง เพื่อประเมินตนเอง

1. พระรัตนตรัย หมายถึง แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งมีค่ายิ่ง 3 ประการ มีความสัมพันธ์กับข้อใด
   - ก. ศีล สมาธิ ปัญญา
   - ข. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
   - ค. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
   - ง. ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา ไตรรงค์

2. พระธรรม มีความหมายตรงกับข้อใด
   - ก. คำสั่งของพระพุทธเจ้า
   - ข. คำสอนของพระพุทธเจ้า
   - ค. คำกล่าวของพระพุทธเจ้า
   - ง. คำสั่งและคำสอนของพระพุทธเจ้า

3. การทำบุญใส่บาตร ถวายจตุปัจจัยเป็นการแสดงความเคารพต่อใคร
   - ก. พระพุทธเจ้า
   - ข. พระธรรม
   - ค. พระสงฆ์
   - ง. ครูอาจารย์

4. ศรัทธา หมายถึง อะไร

ก. ความเชื่อในการทำงาน

ข. ความเชื่อที่เกิดขึ้นในใจ

ค. ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา

ง. ความเชื่อเป็นเรื่องปกติของมนุษย์

5. สจฺเจน กิตฺตึ ปปฺโปติ ตรงกับข้อใด

ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น

ข. คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ

ค. คนจะล่วงทุกข์ด้วยความเพียร

ง. ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

6. ข้อความใด **ไม่มี**ความหมายตรงกับหลักกรรมในพระพุทธศาสนา

ก. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ข. ทำอย่างไร ได้อย่างนั้น

ค. หว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น

ง. บาปกรรมของเราสามารถชำระได้

7. พุทธกิจในช่วงเช้า พระองค์ทรงทำอะไร

ก. ตอบปัญหาเทวดา

ข. ทรงใช้เวลาพักผ่อน

ค. เสด็จออกบิณฑบาต

ง. ตอบปัญหาพระภิกษุสงฆ์

8. พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชนในท้องถิ่นในช่วงเวลาใด

ก. ตอนค่ำ

ข. ตอนเช้า

ค. ตอนบ่าย

ง. ตอนเที่ยงคืน

9. ไตรสิกขา คือ ข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานของชาวพุทธ ได้แก่อะไรบ้าง

ก. ศีล สมาธิ ปัญญา

ข. โลภะ โทสะ โมหะ

ค. อโลภะ อโทสะ อโมหะ

ง. เบญจศีล เบญจธรรม อบายมุข

10. ยถาวาที ตถาการี ตรงกับข้อใด

ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น

ข. คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ

ค. คนจะล่วงทุกข์ด้วยความเพียร

ง. ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ธรรมะที่ควรรู้

1. ตอบ ค. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
2. ตอบ ข. คำสอนของพระพุทธเจ้า
3. ตอบ ค. พระสงฆ์
4. ตอบ ค. ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา
5. ตอบ ข. คนได้เกียรติด้วยสัจจะ
6. ตอบ ง. บาปกรรมของเราสามารถชำระได้
7. ตอบ ค. เสด็จออกบิณฑบาต
8. ตอบ ค. ตอนบ่าย
9. ตอบ ก. ศีล สมาธิ ปัญญา
10. ตอบ ก. พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น

พวกเราตั้งใจเรียน
ทำให้ตอบถูกทุกข้อเลยคะ

สรุปผลความก้าวหน้าในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป และข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

นักเรียนคะ.... หลังจากที่นักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้จบลงและผ่านการทดสอบหลังเรียน จนทราบผลว่านักเรียนตอบแบบทดสอบหลังเรียนถูกกี่ข้อแล้ว ต่อไปจะเป็นการสรุปผลความก้าวหน้าของนักเรียนโดยอาศัยตัวเลขจากจำนวนแบบทดสอบหลังเรียนที่นักเรียนตอบได้ถูกต้องมาเป็นตัวชี้วัดและเป็นข้อเสนอแนะแก่นักเรียนดังนี้.....

ตอบถูก 1-5 ข้อ แสดงว่า ความรู้ในเรื่องนี้ของนักเรียนยังมีน้อย ควรจะศึกษาซ้ำอีกครั้ง เพื่อจะได้มีความรู้ดีกว่าในขณะนี้ อยากเก่งต้องขยันนะคะ

ตอบถูก 6 ข้อ แสดงว่า ความรู้ของนักเรียนยังอยู่ในขั้น **“พอใช้ได้”** ถ้าจะให้ดีนักเรียนควรศึกษาบทเรียนใหม่อีกสักรอบหนึ่งนะคะ

ตอบถูก 7 ข้อ แสดงว่า ความรู้ของนักเรียนอยู่ใน**ขั้นดีแล้วคะ** แต่อย่างไรก็ตามถ้านักเรียนยังไม่พอใจกับผลการสอบของนักเรียนหรือยังรู้สึกคลางแคลงใจอยู่เห็นว่าน่าจะได้คะแนนมากกว่านี้ นักเรียนอาจจะเรียนใหม่อีกรอบก็ได้ครับรับรองว่าคะแนนต้องดีขึ้นกว่าเดิมแน่ ๆ

ตอบถูก 8-10 ข้อ แสดงว่า นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีแล้วโดยเฉพาะตอบถูกถึง 10 ข้อได้ถือว่า **“เยี่ยมมาก”** ขอให้นักเรียนมีความภูมิใจในความสามารถของตนเองในเรื่องนี้ และขอให้พยายามทำคะแนนวิชาอื่น ๆ ให้ได้เยอะ ๆ เหมือนกับเรื่องนี้

บรรณานุกรม

บูรชัย ศิริมหาสาคร และพัดชา กวางทอง. **คู่มือครูแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พื้นฐานกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.6.** กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์; 2550.

พงษ์ศักดิ์ สีดาบุญมาและสำลี รักสุทธิ. **แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 พุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 2.** กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2551.

วัชระ ประวิรัตน์และคณะ. **แผนการจัดการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2551.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. **สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชุดกิจกรรมพัฒนาการคิดวิเคราะห์.** กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2550.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. **แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดปฏิรูป: รู้วิธีการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2550.

เอกรินทร์ สี่มหาศาล และคณะ. **สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2553.

ระบบออนไลน์

ตัณหากิเลส(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

https://www.google.co.th/search?q=ภาพประกอบตัณหากิเลส,2558.

ทุกข์(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

http://www.kalyanamitra.org/th/images/dou/Pre-Degree/PD%20006/PD006_07.jpg,2558.

นิโรธ(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

https://www.google.co.th/search?tbm=isch&q=ภาพประกอบอริยสัจ+4,2558.

พระรัตนตรัย(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

http://www.madchima. org/forum/index.php?topic=11564.0,2558.

พุทธกิจ(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

http://dou.us/,2558.

มรรค(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

https://www.google.co.th/search?q=มรรค+ภาพประกอบ,2558.

อริยสัจ 4(ออนไลน์) แหล่งที่มา :

http://kuiburi.blogspot.com/,2558.